

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 2007/01959-/ASD
Saksbehandler: ULO
Vår ref: 07/3378-
Dato: 07.09.2007

Høringsuttalelse - forslag til endringer i strukturen på abortnemndene

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev av 13. juni 2007 om forslag til endringer i strukturen på abortnemndene.

Generelt

Sosial – og helsedirektoratet vil understreke det positive i departementets oppfølging av våre forslag i brev av 6. februar 2006 basert på Statens helsetilsyns rapport fra tilsyn med abortnemndene i 2004. Hensikten med å endre struktur - og begrense antall abortnemnder, er et ledd i arbeidet med å sikre at kvinner som søker abort etter 12.svangerskapsuke får lik behandling av høy faglig kvalitet i primær- og klagenemnd uansett hvor i landet de bor. Dette er tydelig ivarettatt i departementets forslag. Sosial- og helsedirektoratet støtter derfor forslaget i det alt vesentlige, og har utelukkende kommentarer og innspill til punktene som berører forslag knyttet til den sentrale klagenemnda. Det gjelder særlig klagenemndas sammensetning og antall medlemmer, samt melderutiner ved avslag på søknad om svangerskapsavbrudd i primærnemnd.

Når det gjelder forslagene til organisering og finansiering av direktoratets sekretariatsfunksjon ved etablering av en eventuell sentral klagenemnd, ønsker vi å komme nærmere tilbake til dette hvis en slik nemnd blir realisert.

En sentral klagenemnd

Direktoratet opprettholder sitt forslag om at dagens ordning med 5 regionale klagenemnder erstattes av en sentral klagenemnd, fordi dette best vil kunne ivareta prinsippet om likebehandling og kvinnens rettsikkerhet. På bakgrunn av abortstatistikken de siste årene kan vi anta at en sentral klagenemnd vil komme til å behandle ca 40 saker årlig. Prinsippet om økt likebehandling og rettssikkerhet må veies opp mot at enkelte kvinner kan få en lengere reise enn det som er tilfellet i dag. Også med dagens ordning har kvinner i enkelte av landets regioner relativt lang reisevei for behandling av sine søknader i klagenemnd.

Klagenemndas sammensetning og antall medlemmer

I høringsnotatets pkt 6 peker departementet på at en sentral klagenemnd med flere medlemmer må antas å ha bredere kompetanse enn fem regionale nemnder. Sosial- og

Sosial- og helsedirektoratet

Avd. miljø og helse

Ulla Leth Ollendorff, Tel: 24 16 35 53

Postadr: Pb 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadr: Universitetsgaten 2, Oslo

Tel: 810 20 050 • Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@shdir.no • www.shdir.no

helsedirektoratet er enig i dette og har vurdert nøye hvordan en sentral klagenemnd ideelt bør sammensettes for å ha et best mulig faglig grunnlag for å fatte sine vedtak. Statistikk over nemndbehandlede aborter i primær-, så vel som i klagenemnd viser at majoriteten av vedtakene fattes med hjemmel i abortloven § 2 a, b og e, dvs abort på grunnlag av vanskelige psykologiske eller sosiale forhold ved kvinnens livssituasjon. Erfaringer fra direktoratets jevnlige konferanser for landets abortnemnder viser at dette er saker som nemndene finner vanskelige, og at mange ønsker mer psykolog- eller sosialfaglig kompetanse inn i sine skjønnsmessige vurderinger for å komme frem til en god avgjørelse. Direktoratet vil også peke på at flere sykehus har lang og god erfaring med at nemnda for eksempel har sosionom som et av sine faste medlemmer. I enkelte § 2 c-saker kan det også være viktig å innhente særlig kompetanse på genetikk og fosterskader. Direktoratet vil på denne bakgrunn anbefale at klagenemnda sammensettes slik at denne kompetansen kan ivaretas.

Direktoratet vil derfor primært anbefale at den sentrale klagenemnda utvides til å omfatte *fem* medlemmer, hvorav to medlemmer skal være leger, et medlem bør være jurist og et medlem bør ha psykologisk eller sosialfaglig kompetanse. Fagbakgrunn til det siste medlem kan for eksempel være genetiker. Siden avgjørelsen i nemnda skjer ved alminnelig flertall mener direktoratet det vil være mest hensiktsmessig at den sentrale klagenemnda har fem medlemmer.

Dersom departementet vil opprettholde sitt forslag om tre medlemmer i den sentrale klagenemnda, mener direktoratet at forskriftsformuleringen i §12 første ledd, annen setning skal opprettholdes - det vil si at nemndas tredje medlem fortrinnsvis *bør* være jurist. I utgangspunktet mener direktoratet at det er viktig med juridisk kompetanse for å ivareta kravene om likebehandling og kvinnens rettssikkerhet, men ikke at det skal være et absolutt krav om jurist. Vi viser til ovennevnte gode erfaringer med bruk av annen kompetanse enn jurist i klagenemnd, samt de senere års økte fokus på kvalitetssikring av saksbehandlingen generelt - i form av rundskriv I-4/2006, nemndkonferanser og utgivelse av håndbok for nemndenes arbeid.

Sentral klagenemnd – varamedlemmer

En sentral klagenemnd vil innebære at arbeidsbelastningen blir fordelt på færre medlemmer enn ved dagens ordning med 5 regionale klagenemnder. Dette kan bli krevende særlig i perioder med ferieavvikling. Direktoratet mener derfor at det er nødvendig, at den sentrale klagenemnda til enhver tid er tilstrekkelig dimensjonert og har de nødvendige ressurser for å kunne ivareta sine oppgaver. For å skape tilstrekkelig spillerom vil vi derfor foreslå at det kan oppnevnes inntil *tre* varamedlemmer for hvert medlem i den sentrale klagenemnda. Dette vil også kunne bidra til bedre kontinuitet, kompetanse og erfaringsutveksling internt i klagenemnda så vel som med tanke på senere utnevninger av klagenemndsmedlemmer.

Direktoratet vurderer det slik at de foreslåtte utvidelsene til fem faste medlemmer og inntil tre varamedlemmer samlet sett ikke vil innebære økte kostnader eller mer administrativt arbeid i forhold til dagens ordning.

Melderutiner ved avslag på søknad om svangerskapsavbrudd i primærnemnd

Direktoratet har innhentet synspunkter fra fylkesmannen i Oslo og Akershus som kan belyse spørsmålet om hvordan melderutiner ved avslag på søknader i primærnemnd best kan ivareta kravet om hurtig behandling i klagenemnda. Direktoratet mener i likhet med departementet at dokumentene fra primærnemnda skal sendes direkte til den sentrale klagenemnd.

Fordi disse sakene krever hurtig avgjørelse er det imidlertid viktig at nødvendig saksforberedelse kan gjøres før klagenemnda trer sammen. Direktoratet mener derfor at dokumentene fra primærnemnda bør oversendes til klagenemnda *umiddelbart* etter

avgjørelsen i primærnemnd og ikke med en utsettelse på tre dager som er kvinnens frist for å trekke sin begjæring tilbake. I dag oversendes dokumentene i de fleste tilfeller umiddelbart etter behandling i primærnemnd. Erfaringer fra praksis tilsier at tre dagers opphold vil medføre unødige forsinkelse av saksgangen med de konsekvenser det innebærer.

Med vennlig hilsen

Knut Inge Klepp
divisjonsdirektør

Anders Smith
avdelingsdirektør